

dm de gedachte

Franse staat schudt Europese energiekarten

Wederkerigheid is een van de fundamentele principes van concurrentie: alle partijen moeten dezelfde regels volgen op een effen speelveld. Frankrijk veegt daar vierkant zijn voeten aan met een carte blanche voor zijn staatsmonopoliën

Aviel Verbruggen over de overname van Luminus door Electricité de France. Aviel Verbruggen is professor aan het departement technologie en milieumanagement van de Universiteit Antwerpen en is gespecialiseerd in energie-efficiëntie.

De Britse energiegroep Centrica heeft haar belang van 51 procent in de Belgische energieleverancier SPE-Luminus verkocht aan het Franse Electricité de France (EDF) voor 1,3 miljard euro. SPE beschikt op de Belgische elektriciteitsmarkt over een marktaandeel van ongeveer 20 procent en is daarmee de op één na grootste speler, na Electrabel. Energiespecialist Aviel Verbruggen ziet met lede ogen aan hoe de Belgische energiemarkt aan Frankrijk wordt verkocht: 'Het afgeroomde geld mag niet naar Parijs gaan; het moet dienen voor hernieuwbare elektriciteitsvoorziening.'

Al in 1989 verhuisde de hoofdzekering van de Belgische elektriciteitssector naar Parijs. De verkoop van de Generale Maatschappij aan de Compagnie de Suez was een donderslag bij heldere hemel voor wie zich blind had gestaard op de façade van de vermolmde Generale Maatschappij en haar dependances. Sindsdien is de Franse greep slag om slag verstevigd. Wie daar binnen de sector tegen inging, werd opzijgezet: de 51 procentaandeelhouder is de baas. Alle vertoon en beloftes daarbuiten hadden als doel de overname zo voordelig mogelijk voor Parijs te regelen.

De verantwoordelijke politici staken de kop in het zand en kijken sindsdien "waakzaam" toe hoe de boedilverhuis brok per brok verloopt. Nochtans hadden politici gepast kunnen reageren met het droogleggen van Electrabels

superwinsten via de intercommunales, die een deel van die winsten hadden kunnen afromen. In prijzen van vandaag komen die superwinsten neer op een transfer van circa één miljard euro per jaar, waarmee Suez twintig jaar lang zijn verdere veroveringstochten (en bijbehorende mislukkingen) heeft gefinancierd. Maar de politiek toonde zich onmachtig, behalve in stoere verklaringen bij opeenvolgende rondes in de Pax Electrica. Zo heeft Suez, gecontroleerd door de Franse staat, onlangs nog eenzijdig laten weten dat het beloofde inkijkrecht van Brussel via een gouden aandeel niet doorgaat. Duidelijk zo?

Nu neemt het Franse staatsbedrijf EDF de meerderheid in SPE. België privatiseerde SPE, daarmee gevolg gevend aan de vraag van de Europese Commissie in het streven naar een concurrentiële Europese elektriciteits- en gasmarkt. Maar niet alle landen zijn op die vraag ingegaan. Hallo, Parijs: hoe ver staat het met de privatisering van EDF en GDF? Tot waar reikt de feitelijke macht van Europa? Blijkbaar niet ver. Wederkerigheid is een van de fundamentele principes van concurrentie: alle partijen moeten dezelfde regels volgen op een effen speelveld. Frankrijk veegt daar vierkant zijn voeten aan met een carte blanche voor zijn staatsmonopoliën. Die schuimen nu Europa af van noord tot zuid en van west tot oost om kleinere concurrenten op te kopen. Vanaf de eerste ronde in de vrijmaking van de elektriciteitsmarkten (1996) heeft Europa het pleit tegen de Europese energiegiganten verloren. De tweede (2003) en de derde ronde (2009) bevestigen het overwicht van de oligopolies die onder elkaar de koek verdelen en de spelregels van de concurrentie bepalen. Op een meesterlijke wijze meten de oligopolies zich de woordenschat en de uiterlijke verschijnselen van de vrije concurrentie aan om hun ongenaakbare positie te versterken.

Wat zijn de gevolgen van dit alles voor het Europese energielandschap en zijn bewoners? Laat ons hierbij nu eens niet gaan roepen over de energiefactuur van volgende maand of volgend jaar, maar kijken naar de overlevingskansen van het menselijk ras op deze planeet tegen het midden van deze eeuw. Zeker zullen onze energiefacturen dikke oligopoliewinsten in de toekomst blijven opleveren. Maar meer dan voor de hoogte van de prijs en de omvang van de factuur is aandacht nodig voor wat er met ons te veel betaalde geld gebeurt. Dient dat geld voor de uitbouw van een duurzame energietoekomst of voor de verdere uitbouw van het onduurzame beleid waarin we nu gevangen zitten?

Voorlopig blijven de oligopolies het Europese energiebeleid domineren op het

terrein van de elektriciteit- en gassector. Elektriciteit is niet alleen een belangrijke energiedrager, elektriciteit is ook het speerpunt van de ombouw van de energie-economie, van onduurzaam naar duurzaam. De atmosfeer - de stortplaats van koolstofdioxide - is overvol: feitelijk mag er geen ton meer bij, willen we een ernstige kans bewaren om de mondiale temperatuurstijging tot 2° C te beperken. Dus laten we alstublieft stoppen met nog veel kolen en gas te verbranden bij het maken van elektriciteit.

Om de klimaatcrisis te bedwingen, dienen zich twee kandidaten aan: atoomenergie en hernieuwbare energie gekoppeld aan ongeziene energie-efficiëntie. Atoomenergie van de zogenaamde derde generatie is de derde opwarming van oude kost die ons op het onduurzame spoor heeft gezet. Toch gelooft het Franse staatsdenken dat het de derde keer wel zal lukken. Het krijgt daarbij flagrante steun van de Europese Commissie, die EDF en Suez gouden eieren schenkt via de emissiehandel. Een massale revival van de Franse atoomindustrie met uitzaaiing over de rest van Europa en de wereld is waar men uw factuurbijdragen voor wil gebruiken. Een bodemloze put, waar Centrica mee instapt.

Ons geld is nodig om de duurzame toekomst van de hernieuwbare energie en de energie-efficiëntie te ontwikkelen en volop te ontplooiën. Hier moet de prijs van elektriciteit naar omhoog om onszelf aan te sporen tot efficiëntie. Maar het afgeroomde geld mag niet naar Parijs gaan; het moet dienen voor hernieuwbare elektriciteits-voorziening. Dit is een dure keuze, maar wel een veilige, want we rekenen op onszelf en vooral: we remmen de klimaatrisico's af - misschien nog juist op tijd.

www.DeMorgen.be